

Vũ Đức Nghiêm, Anh Tôi - *Vũ Trung Hiền*

Chương Năm - Xếp Bút Nghiên Theo Việc Đào Cung

VTH: Lúc nào anh mới bắt đầu vào trường huấn luyện?

VDN: Ngày 4 tháng 10 năm 1951, các bạn và anh ra bến tàu thủy trên sông Hồng, xuống tàu xuôi Nam Định. Buổi chiều hôm đó, đến nơi. Một đoàn xe GMC từ Trường Sĩ Quan Trù Bị Nam Định đã chờ sẵn trên bến, đón đoàn tân khoá sinh về trường.

VTH: Anh còn nhớ tên những anh bạn học lớp đệ nhất C Chu Văn An niên khóa 1950-1951 đã cùng anh nhập ngũ không?

VDN: Có. Đó là các anh Phan Phụng Tiên, Phó Quốc Chụ, Nguyễn Cao Kỳ.

VTH: Anh Phó Quốc Chụ qua đời hồi Mậu Thân, bị trực thăng Mỹ “bắn lầm” ở trường Phước Đức, Chợ Lớn, phải không?

VDN: Đúng rồi, năm ấy, anh Chụ chưa đến bốn mươi!

VTH: Dường như anh Phan Phụng Tiên cũng đã qua đời?

VDN: Anh ấy cũng vừa mất, năm ngoái năm kia gì thôi.

VTH: Ban nãy, anh nói xe GMC đưa anh về trại, tức là trường Sĩ Quan Trù Bị Nam Định?

VDN: Chưa. Lúc đầu, bọn anh phải ở tạm trường huấn luyện hạ sĩ quan trên đường Carreau.

VTH: Anh bắt đầu chương trình huấn luyện ở Nam Định từ ngày 4 tháng 10, năm 1951. Anh có nhớ tên ông đại đội trưởng khóa sinh không?

VDN: Tên ông ta là Bailly, mang lon trung úy. Trung đội trưởng là thượng sĩ Albertini...

VTH: Trường huấn luyện gồm toàn sĩ quan người Pháp thôi sao?

VDN: Đa số là người Pháp. Lúc ấy, chỉ có một ít người Việt là sĩ quan thôi.

VTH: Anh có phải trải qua giai đoạn huấn nhục trong thời gian đầu không?

VDN: Không có giai đoạn huấn nhục như những khóa huấn luyện sĩ quan sau này ở miền Nam. Tuy nhiên, những người Pháp trông coi mình lúc ấy cũng không được tử tế cho lắm...

VTH: Hồi còn sống, bố có kể cho em nghe là anh đã bị mấy ngày tù khi theo học Trường Sĩ Quan Trù Bị Nam Định?

VDN: Chuyện anh bị tù ở đó có thể là một giai thoại còn được một số bạn đồng khóa nhắc lại mỗi khi gặp nhau...

VTH: Xin anh kể lại giai thoại này.

VDN: Bọn anh vừa bắt đầu chương trình huấn luyện được hai tuần, thì ngày 16 tháng 10 năm 1951, thủ tướng Trần Văn Hữu dẫn một phái đoàn chính phủ ra thăm trường...

VTH: Như vậy là thủ tướng quan tâm đến các anh nhiều nhỉ?

VDN: Có lẽ vậy, vì đây là khoá huấn luyện sĩ quan đầu tiên của Quân Đội Quốc Gia Việt Nam dưới thời Quốc Trưởng Bảo Đại. Một số thanh niên sống trong khu vực từ Huế trở ra Bắc được đưa về Nam Định huấn luyện. Một số khác từ Huế, Đà Nẵng tới miền Nam được huấn luyện tại Liên Trường Võ Khoa Thủ Đức.

VTH: Có phải vì thế mà trong mấy năm gần đây, các cựu sinh viên hai trường Thủ Đức và Nam Định thường họp mặt chung với nhau không?

VDN: Đúng vậy. Các sĩ quan tốt nghiệp khoá 1 Thủ Đức và khoá 1 Nam Định thường coi như là bạn cùng khoá với nhau.

VTH: Vâng, xin anh cho nghe tiếp về chuyến viếng thăm của thủ tướng Trần Văn Hữu.

VDN: Anh vốn không được cao lắm, nên khi ba đại đội khoá sinh xếp hàng ngay ngắn ngoài sân cờ đón thủ tướng và phái đoàn, anh được đứng ngay hàng đầu...

VTH: Anh còn nhớ hình dáng thủ tướng Hữu như thế nào không?

VDN: Ông ta người tầm thước, có vẻ phúc hậu, tóc đã hoa râm; nói giọng miền Nam...

VTH: Như vậy, là anh đã quan sát ông ta khá kỹ?

VDN: Anh nhìn thẳng vào ông ta và những người trong phái đoàn, không ngại ngùng gì cả. Có lẽ vì vậy mà thủ tướng Hữu đến trước mặt anh, cất tiếng hỏi “D’ou venez vous ?” (“Anh từ đâu tới đây? hoặc “Quê anh ở đâu?”)...

VTH: Ông ta nói chuyện với anh bằng tiếng Pháp ?

VDN: Thời ấy, nói tiếng Pháp là chuyện thường thôi. Dĩ nhiên, anh trả lời thủ tướng Hữu, cũng bằng tiếng Pháp. Đạo ấy, tiếng Pháp của anh còn “ăn đong” lắm. Anh biết ông ấy là thủ tướng, nhưng không biết trong tiếng Pháp gọi “thủ tướng” là gì, nên anh gọi luôn ông ấy là “mon président !” Ông ấy hỏi tiếp những câu thân mật hơn, chẳng hạn “Bố mẹ anh ở đâu? Làm công việc gì ?” và “Các anh ở đây học lực như thế nào ?” Anh đều trả lời đồng dục, rõ ràng, mọi người chung quanh đều nghe thấy. Nhưng khi ông ấy hỏi đến câu “Người ta đối xử với các anh ra sao?”, anh nói nhỏ với thủ tướng rằng anh trả lời câu đó ở ngay đây, thì không tiện. Thủ tướng Hữu là người rất nhạy cảm. Ông ta bảo anh ngay, bằng giọng miền Nam ấm áp “Em cứ tự nhiên nói với “qua”, đừng ngại ngùng gì hết!”...

VTH: Anh đã nói với ông ấy những gì?

VDN: Anh thẳng thắn cho thủ tướng biết những điều bọn anh không hài lòng trong sinh hoạt tại đó, đặc biệt là cách đối xử của một số sĩ quan, hạ sĩ quan cán bộ người Pháp. Anh nói là người Pháp tỏ vẻ coi thường bọn anh. Anh xin thủ tướng cho các sĩ quan Việt Nam huấn luyện và chỉ huy bọn anh...

VTH: Chuyện gì xảy ra sau khi phái đoàn thủ tướng rời khỏi trường? À, mà ngoài anh ra, thủ tướng Hữu có hỏi chuyện khoá sinh nào khác không?

VDN: Không, anh là người duy nhất trong số hơn ba trăm khoá sinh được nói chuyện với ông ấy thôi. Có lẽ, vì anh nói nhiều, nên thủ tướng Hữu không còn thì giờ nói với anh em khác. Trước khi từ giã, ông ấy bắt tay anh và nói “Thôi, em ráng học đi, rồi còn ra giúp nước!”...

VTH: Em thì nghĩ là anh nói đủ, và dám nói tất cả những gì các anh khác có thể ngại nói...

VDN: Chắc là thế. Nhưng cũng vì dám nói như vậy, mà buổi tối hôm đó, anh bị gọi lên văn phòng chỉ huy của trường...

VTH: Làm sao người Pháp biết anh nói những gì?

VDN: Khi anh nói chuyện với thủ tướng, các cán bộ người Pháp chỉ huy trung đội, đại đội cũng đứng trong hàng quân...

VTH: Nhưng phần nói tiếng Việt mới là chuyện quan trọng chứ ?

VDN: Chẳng hiểu sao, nhưng anh nghĩ họ cũng biết hết nội dung những gì anh trao đổi với thủ tướng bằng tiếng Việt. Có thể các cán bộ người Pháp này cũng nghe được, và hiểu tiếng Việt...

VTH: Họ gọi anh lên văn phòng làm gì?

VDN: Để ký giấy phạt bốn ngày trọng cấm.

VTH: Họ có nêu lý do nào để phạt anh không?

VDN: Ở trong quân đội, chắc em còn nhớ câu châm ngôn ai cũng phải thuộc nằm lòng “thi hành trước, khiếu nại sau”, phải không? Cho nên, anh yên lặng, ký nhận giấy phạt, và ôm đồ, và phòng giam. Về sau, anh biết lý do họ phạt anh là “vô kỷ luật”...

VTH: Riêng em, thì nghĩ đó là một hành động can đảm, chứng tỏ khí phách của anh. Trên đời này, đôi khi mình cũng phải bằng lòng chấp nhận việc người ta đội cho mình chiếc mũ này, gán cho mình tội nọ tội kia. Miễn là mình dám nói ra, và làm được những điều ích lợi cho nhiều người. Lương tâm mình thanh thản, là được rồi...

VDN: Ở tuổi hai mươi mốt, anh còn lý tưởng lắm, chưa biết sợ là gì...

VTH: Anh vừa kể đến lúc ôm đồ vào phòng giam. Phòng giam nằm ở đâu?

VDN: Đây là một gian phòng nhỏ, nằm sát khu cầu lạc bộ.

VTH: Anh có ở chung với ai không?

VDN: Hôm đầu tiên thì không. Hôm sau, thì có thêm một anh bạn nữa. Anh này tên là Trần Lâm Vân Giao...

VTH: Anh có biết anh ấy làm gì mà bị kỷ luật không?

VDN: Không, anh không hỏi. Chỉ biết anh này chỉ học ở Trường Sĩ Quan Trừ Bị Nam Định chừng vài ba tháng thì về lại Hà nội, học y khoa tiếp. Về sau , anh ấy thành bác sĩ...

VTH: Anh ở trung đội nào? Các bạn thân của anh là những ai? Họ có đến thăm anh không?

VDN: Anh thuộc trung đội 2, đại đội 1. Bạn thân, ở cùng phòng anh, có các anh Vũ Lộ (đại tá), Nguyễn Mộng Hùng (đại tá), Nguyễn Đức Thắng (trung tướng), Hoàng Đạo Thế Kiệt (đại tá), Trần Khắc Kính (đại tá)... Nhưng thân thiết nhất, là anh Vũ Thúc...

VTH: Có phải anh Thúc là người chụp chung ảnh với anh năm 1953, khi hai anh đeo lon đại úy không?

VDN: Đúng là anh Thúc này đây. Thuở ấy, hai đứa mới lên trung úy thôi. Nhưng nghịch ngợm, vào hiệu ảnh, lấy lon đại úy ba vạch vàng, gắn lên, chụp ảnh chơi. Tội nghiệp anh Thúc ! Trước khi di cư, anh ấy bị địch quân bắt sống trong một trận đánh. Sau khi được thả khỏi trại tù binh thì không còn cách nào vào Nam được nữa...

VTH: Anh có tin gì của anh Thúc không?

VDN: Anh Thúc đang ở Hà nội. Sau ngày anh ra tù, anh có về thăm quê mình ở Hoàn Nha. Trên đường đi, anh ghé Hà nội vài ngày, và được dịp gặp lại anh Thúc. Gần nửa thế kỷ, hai anh em mới gặp lại nhau. Anh ôm lấy người bạn thân thiết ngày nào, mà ứa nước mắt ! Anh Thúc thuở xưa da mặt trắng hồng, nụ cười thật tươi, lúc nào cũng vui vẻ, yêu đời. Bây giờ, trước mặt anh là một ông già tiều tụy, nụ cười khô héo!

VTH: Các bạn anh có thăm anh trong mấy ngày anh bị giam không?

VDN: Có. Không phải chỉ những anh bạn thân cùng trung đội. Có cả mấy anh ở đại đội khác nữa. Họ đem cam táo, thuốc lá, đến phòng giam, tặng anh. Họ bảo anh “Anh xứng đáng là đại diện cho anh em chúng tôi, vì anh dám nói những gì chúng tôi không dám nói.”

VTH: Sau khi ở phòng giam ra, anh có bị đối xử khác trước không?

VDN: Không. Nhưng còn có vẻ tốt hơn, là đằng khác. Trước hết, hai sĩ quan Việt Nam được về chỉ huy đại đội anh. Đại đội trưởng là đại úy Huỳnh Bá Xuân. Ông này là người Saigon, dáng dấp rất oai vệ. Đặc biệt, ông coi người Pháp không ra gì cả. Đại úy Xuân tốt nghiệp trường kỵ binh thiết giáp Saumure của Pháp. Tiếng Pháp, ông ta nói như gió vậy. Đứng cạnh các sĩ quan Pháp, đại úy Xuân, với ba vạch bạc trên cầu vai, trông còn ngon lành hơn!

VTH: Về sau, chắc ít nhất ông ấy cũng phải là đại tá?

VDN: Không may cho đại úy Xuân. Ông bị địch bắt trong một trận đánh hồi 1952 hay 1953, và bị giam giữ ở miền Bắc cho đến sau 75 mới được thả!

VTH: Còn ông trung đội trưởng?

VDN: Đó là chuẩn úy Trần Ngọc Lâm. Chuẩn úy Lâm rất dễ dãi với bọn anh. Cuối tuần, ai muốn đi phép, chuẩn úy Lâm sẵn sàng ký hết.

VTH: Trong tám tháng huấn luyện, các anh học những môn gì?

VDN: Bắt đầu là học cách chỉ huy tiểu đội, dần dần tập chỉ huy trung đội. Học đủ môn chiến thuật, hành quân đêm, vũ khí các loại...

VTH: Anh học những loại vũ khí nào?

VDN: Tất cả những loại quân đội Pháp thời đó đang dùng, từ Mas 36 cho đến Garant M1, trung liên BAR...

VTH: BAR là gì vậy?

VDN: Đó là 3 chữ viết tắt của Browning Automatic Rifle.

VTH: Còn những loại gì nữa?

VDN: Đại liên, súng cối 60 ly, 80 ly, và dĩ nhiên, có cả súng lục nữa, vì khi ra trường, bọn anh sẽ là trung đội trưởng, mỗi người đều được đeo súng Colt hết.

VTH: Các anh có được huấn luyện võ thuật không?

VDN: Võ thuật chính thức, thì không có. Chỉ học một số thế cận chiến, trong lúc tập sử dụng lưỡi lê khi phải xấp lá cà thôi.

VTH: Trong thời gian học, anh lĩnh lương như thế nào?

VDN: Tháng đầu, lĩnh lương trung sĩ. Giai đoạn thứ nhì, gần ra trường, thì được nhận lương chuẩn úy.

VTH: Trong album gia đình, em thấy một tấm ảnh chụp với mấy anh nữa trong trường sĩ quan Nam Định, mỗi anh chơi một nhạc khí. Anh có thể cho biết tên các anh ấy không?

VDN: Đó là các anh Nguyễn Mộng Hùng, Nguyễn Đình Hào (em ruột nhạc sĩ Nguyễn Hiền) ...

VTH: Anh ra trường ngày nào, và ai là thủ khoa khoá anh?

VDN: Đầu tháng 6, 1952, anh ra trường. Thủ khoa là anh Nguyễn Duy Hinh...

VTH: Có phải thiếu tướng Nguyễn Duy Hinh tư lệnh sư đoàn 3 Bộ Binh ở vùng I chiến thuật không?

VDN: Đúng vậy.